

Lente update Zoöp Amstelpark

Gemeente Amsterdam

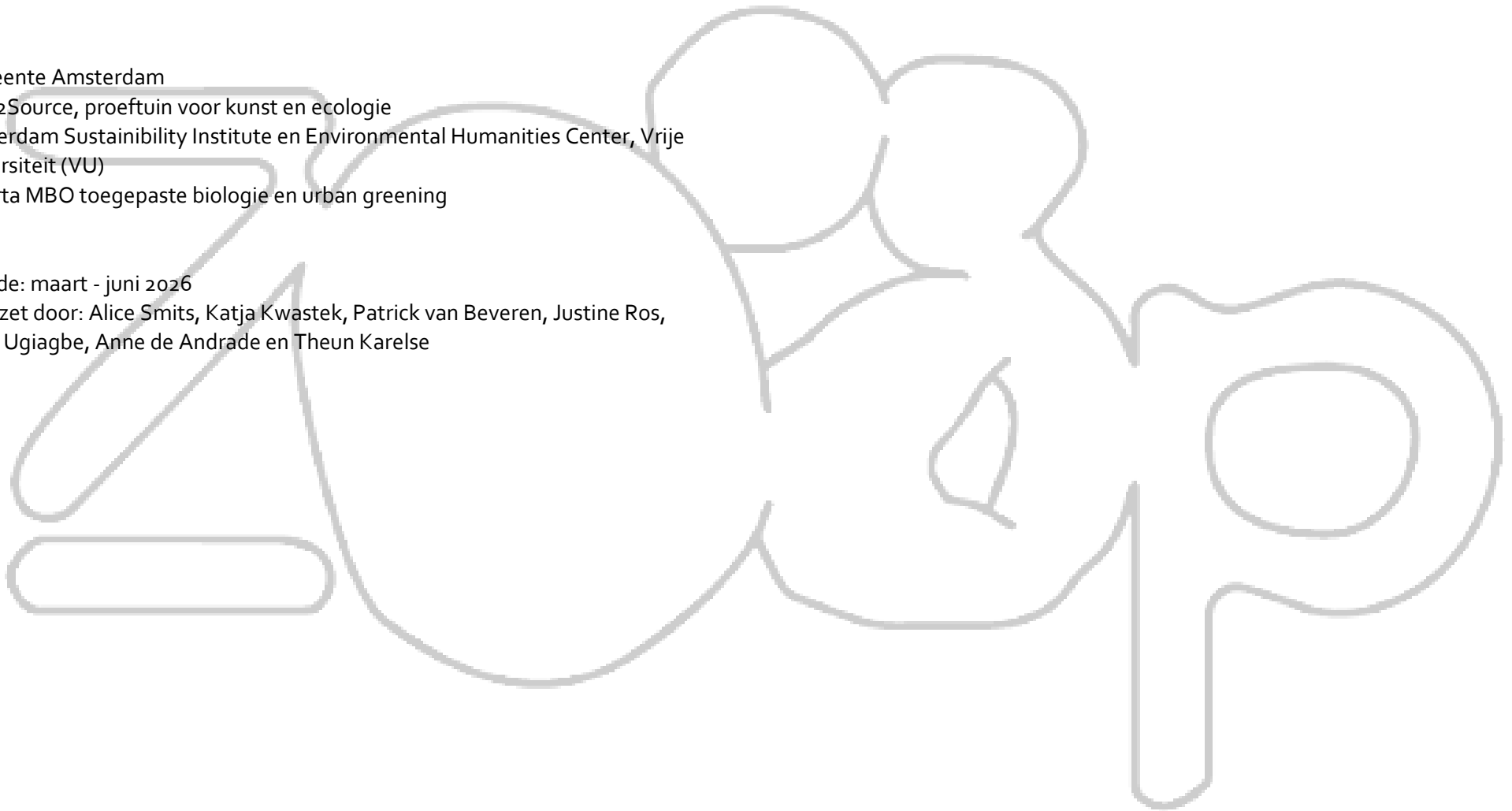
Zone2Source, proeftuin voor kunst en ecologie

Amsterdam Sustainability Institute en Environmental Humanities Center, Vrije
Universiteit (VU)

Yuverta MBO toegepaste biologie en urban greening

Periode: maart - juni 2026

Opgezet door: Alice Smits, Katja Kwastek, Patrick van Beveren, Justine Ros,
Abies Ugiagbe, Anne de Andrade en Theun Karelse

1. Doel: Hoe kunnen we anders-dan-mensen betrekken in besluitvorming binnen onze zoop?

Voortgang

- **Introductie besluitvorming binnen de gemeente**

De gemeente - Abies, Justine en Ron van Soest - geeft VU-studenten Environmental Humanities samen met Katja, Alice en de Sprekers voor de Levenden een mini-introductie over besluitvorming binnen de gemeente (door de Zoöp deelnemers ook wel omgedoopt tot 'besluitvorming voor dummies'). De sessie demonstreerde vooral dat de gemeentelijke organisatie erg complex is, en dat veel verschillende organisatieonderdelen betrokken zijn bij het Amstelpark. Besluitvorming is hierdoor uitgesmeerd: er is niet één persoon die alle beslissingen maakt wat betreft het Amstelpark. Er zijn veel verschillende beleidsstukken en protocollen die het Amstelpark kruisen. De studenten stellen vragen zoals: wat wordt in beleid verstaan onder het woord *groen*? Wat zijn de visies op de Zoop voor de gemeente? Besproken wordt de weerstand die ondervonden wordt bij collega's om de Sprekers aan tafel te krijgen. De studenten gaan hun research-focus naar aanleiding van dit bezoek heroverwegen, ze dachten aan de Zoop in kaart brengen, maar zien nu dat de Zoop wellicht iets anders nodig heeft.

- **Publiek spreekuur voor de levenden in het park.**

De Sprekers hebben op 27 mei een spreekuur in het park georganiseerd waarin de sprekers in het park een vraagbaak zijn voor algemeen publiek. Een vlag markeerde de plek. Wat goed blijkt te werken is een activiteit waarin bezoekers laagdrempelig kunnen instappen als manier om het over het park te hebben. Studente Maeve Kuitenbrouwer bracht een methode in waarmee met gekleurde elementen van textiel mensen vragen en antwoorden over het park geven en in beeld brengen.

- **In het park aan de slag**

Om de meer dan levenden en de zorgtaken in het park beter te leren kennen werken de Sprekers van de Levend een ochtend mee met de vrijwilligersgroep in de heemtuin samen met ecologisch medewerker Luis Nobre Canha van het Amstelpark.

- **Organisatie bijeenkomst rechten van natuur initiatieven en gemeenten**

Zone2Source heeft Jessica den Outer en Jan de Venis van de stichting Rechten voor de Natuur uitgenodigd om gezamenlijk met de Zoop op vrijdagmiddag 2 oktober in het Amstelpark een bijeenkomst te organiseren voor gemeenten die hiermee bezig zijn, waar Jan de Venis, milieujurist, een stappenplan lanceert hoe gemeenten rechten van natuur in beleid kunnen opnemen.

Inzichten

Wat betreft meer-dan-menselijke belangen in besluitvorming, is overleg van de sprekers met uitvoerenden van bestaand beleid een begin, het geeft een beeld van de huidige praktijk. Maar het is vooral een toelichting op de bestaande praktijk. Dit vertaalt zich niet direct door naar bestuurlijke vernieuwing, aangezien uitvoerende medewerkers niet in alle gevallen dit vormgeven. Binnen de gemeente is het soms lastig om de Sprekers van de Levenden aan te laten sluiten bij lopend overleg, deels omdat dit overleg er (nog) niet is, deels omdat er niet altijd een duidelijk moment van beslissing is, het zijn langlopende processen en iedereen heeft veel taken tegelijkertijd.

2. Doel: Hoe kunnen we zoönomische principes onderdeel maken van hoe de verschillende organisaties waar de Zoop uit bestaat samenwerken?

Voortgang

▪ Sprekers voor de levenden gaan in gesprek met ambtenaren

Het eerste gesprek was met iemand van vergunningen over evenementen in het Amstelpark. De taak van de sprekers is meer-dan-menselijke belangen leesbaar en hoorbaar maken binnen de samenwerkende instituten. Vergunningverlening is veelal uitvoering, waarbij niet altijd veel ruimte is voor bestuurlijke vernieuwing. Een ander gesprek werd gevoerd met iemand die gaat over verlichting in het Amstelpark. Het gesprek vindt plaats in het park en er worden werkzaamheden in het kader van nachtecologie en veiligheid besproken. De ambtenaar was enthousiast en geïnteresseerd in Zone2Source programma's hierover om anderen te enthousiasmeren voor belang van donker voor nachtecologie. Na dit gesprek zijn de sprekers ook benaderd over concrete casussen voor advies om beter inzicht te krijgen, en welke aandachtspunten zij willen meegeven mbt verlichting Riekermolen. Het gesprek met ambtenaren van groenbeheer vindt op korte termijn plaats.

▪ Nacht ecologie en Gardeners Assembly

In het kader van het internationale EU Soil Assembly project 'Soil Tribes' organiseerde Zone2Source een weekend tijdens volle maan in het kader van een programma rond nachtelijke ecologieën met kunstenaars en onderzoekers. De volgende dag stond in het teken van relaties tot voedsel in de Genomic Gastronomy Garden, en werd de 2^e editie van de Gardeners Assembly georganiseerd waarin diverse kunstenaars, activistische en community tuinen bijeenkwamen voor uitwisseling van kennis en ervaring rond regeneratief tuinieren.

▪ Lerende organisatie

Zone2Source onderzoekt hoe ze regeneratieve principes in alle aspecten van de eigen organisatie kan doorvoeren. Samen met spreker Anne de Andrade hielden ze de eerste helft van een o meting met het Zone2Source team. Leuke ideeën die naar voren kwamen zijn om maandelijks een plant of dier van de maand door een medewerker te laten uitkiezen en daar posters van te verspreiden in het park. Verder

kijken we naar de mediaplatforms die we gebruiken en ontwikkelen plannen en campagne om van de big tech af te stappen. Medewerkers van Zone2Source hebben hiervoor een workshop gevolgd en er is een adviseur aangetrokken. We maken langzaam transitie naar diverse alternatieve platforms

▪ Wekelijkse sprekers meeting:

De sprekers zijn gestart met een wekelijkse sprekers-meeting om voortgang, observaties en to-do's te bepalen en te verdelen. Dat zorgt ervoor dat in de hoeveelheid der dingen we een soort check moment hebben. Vanaf juni sluit Alice van Zone2Source ook aan, omdat veel van onze to-do's met elkaar te maken hebben en het belangrijk is op elkaar regelmatig te updaten over elkaars visie, activiteiten en vooruitgang op de hoogte te zijn.

▪ Amstelpark buiten klaslokaal

Onderzoekers van de ASI en Environmental Humanities Center kwamen samen bij de VU (aanwezig Katja, Sjoerd, Harry, Hans, Katinka, Alice, Theun, Anne) om elkaar op de hoogte te houden en te overleggen over de samenwerking in Zoop Amstelpark. Er kwam veel ter sprake. Er worden diverse studentenprojecten voor het Amstelpark georganiseerd. Een concreet idee dat werd verkend is of Amstelpark als een buitenklaslokaal kan worden geclassificeerd binnen de VU. Naar aanleiding van een recent kolom van de rector van de VU, Jeroen Geurts, over de waarde van het buiten wandelen, is door Harry Wels een email opgesteld en namens de groep naar hem gestuurd met verzoek het Amstelpark een buiten onderwijsplek te maken.

Inzichten

Spreekers zijn in gesprek geweest met ambtenaren van team verlichting en vergunningverlening evenementen. Sommige gesprekken zijn meer informeel vanuit de ambtenaren, daar er niet altijd veel speelruimte is voor de sprekers in verband met bestaande kaders waaraan getoetst wordt. Door de grootte van de organisatie, en het verschil tussen beleid en uitvoering is het soms lastig om de juiste personen te vinden om het gesprek aan te gaan binnen de gemeentelijke organisatie.

Het blijkt last om uit te leggen hoe Zoönomie verschilt van ecologie, waardoor het soms moeilijk is iets toe te voegen voor de sprekers die als taak hebben meer-dan-menselijke belangen leesbaar, hoorbaar maken binnen de samenwerkende instituten. De contactpersoon zijn tot nu toe vooral uitvoerend betrokken waardoor er niet veel ruimte is in de gesprekken om daadwerkelijk te kunnen komen tot bestuurlijke vernieuwing. Dit waren meer een toelichting van de huidige uitvoerende praktijk.

In een Zoöp zijn doelen niet van tevoren vastgelegd. Ze ontstaan tijdens gesprekken, als we elkaar en elkaars werk leren kennen. Dit vraagt om een andere manier van werken. We spreken eerst af waar we het in grote lijnen over willen hebben. Daarna ontdekken we samen welke onderwerpen belangrijk zijn. De organisaties in Zoöp Amstelpark werken op verschillende manieren en in verschillende tempo's. De gemeente is een enorme organisatie, en werkt bijvoorbeeld met lange termijnen. Kleinere organisaties kunnen sneller schakelen. Daardoor verschillen onze verwachtingen over wat haalbaar, snel of goed genoeg is. Het is belangrijk om hier vooraf duidelijke afspraken over te maken. Zo voorkomen we teleurstelling en frustratie. Verschillende organisaties kunnen dan doelen stellen die passen bij hun eigen tempo en manier van werken. Geen enkele manier is beter dan de andere.

Zoöp Amstelpark is een experiment met uiteenlopende partners die hetzelfde maatschappelijke doel nastreven. We willen Amstelpark samen ontwikkelen tot een leerplek voor de stad. Hierbij combineren we kunst, wetenschappelijk onderzoek en beleid. Dit is een grote opgave. We moeten blijven zoeken naar manieren om deze verschillende werelden met elkaar te verbinden. Een voorbeeld is de samenwerking met het parkbeheer. Hoe maken we zichtbaar wat zij doen voor het ecologisch

beheer van het park? En hoe betrekken we burgers en beleid bij de ontwikkeling van Zoöp Amstelpark? We willen niet alleen achter de schermen werken, maar samen een gedeeld belang creëren

Dit is besproken met Klaas Kuitenbrouwer van het Zoönomisch Instituut, die in een email aan het team van Zoöp Amstelpark een reset voorstelde, om meer uit te gaan van het gezamenlijke leerproces om het Zoönomische gedachtegoed eigen te maken en leren hoe we daar mensen om ons heen bij betrekken en meer draagvlak kunnen creëren binnen en buiten onze eigen organisaties. Hij nodigde ons uit tot een gezamenlijke sessie waarin collega's uitgenodigd kunnen worden. Hier is nog geen plan voor gemaakt. In algemeen is er het inzicht dat we meer gezamenlijk moeten gaan doen i.p.v. alleen vergaderen.

3. Doel: Hoe betrekken we Amsterdammers actief bij Zoöp Amstelpark als leerplek voor een stad waarin we gezond samenleven met biljarden levens?

- **Amsteltrouw als plek voor natuureducatie**

De Gemeente onderzoekt of het gebouw aan de hoofdingang van het park gebruikt kan worden voor natuureducatie, wat aansluit bij de nieuwe visie op het park. De verkenning loopt nog. De locatie wordt momenteel voornamelijk gebruikt als vergaderlocatie van de gemeente Amsterdam, waarbij hij in principe door alle directies gebruikt/geboekt kan worden. Er lag een wens om de Amsteltrouw te gebruiken als leslocatie voor de studenten van een van de onderzoekers van ASI. Helaas was dit niet mogelijk in verband met het gebruik van de locatie voor een vaccinatiecampagne.

- **Kinderraad voor Spekers voor de Levenden**

Een kinderraad voor sprekers voor de levenden voor het Amstelpark is verder verkend door Semuel Sahureka en Emer Beamer samen met Theun en Alice. Dit komt voort uit de overtuiging dat kinderen niet alleen de toekomst zijn maar ook

serieus genomen moeten worden om over het heden te beslissen, waarbij Semuel en Emer veel ervaring hebben met dit thema. Er werden eerste plannen gemaakt over hoe zo'n kinderraad zou kunnen fungeren, welke vorm het zou krijgen en wat er nodig zou zijn om een kinderraad voor het park te ontwikkelen

- **Rondleidingen Zoop Amstelpark**

Er hebben veel rondleidingen en kennismakingsgesprekken plaatsgevonden in het Amstelpark om mensen kennis te laten maken met de Zoöp Amstelpark. IVN ecooloog Arend Wakker en toekomstig Amstelpark artist-in-residence Heather Barnett zijn op bezoek geweest. Vanuit de UvA heeft een groep studenten die onderzoek doet naar films rond MultiSpecies relaties een sessie gedaan met Alice en Anne.

- **Bezoek van Yuverta toegepaste biologie**

Studenten van Yuverta kwamen langs en werden door Theun Karelse en Alice Smits ingevoerd in het Amstelpark en de Zoop. Een gepland spreekuur door de studenten voor parkbezoekers kon helaas niet doorgaan. Ze ontwikkelen nu plannen voor het najaar om te onderzoeken hoe regeneratief beheer in het Amstelpark eruit zou zien.

- **Verschillende docenten en studenten van de VU zijn langs geweest**

Bezoek VU Sjoerd Kluiving met studenten: introductie en rondleiding door Spreker van de Levende. Bezoek VU Katja Kwastek met studenten van de BA Media, Kunst, Design en Architectuur, binnen het vak 'creative ecologie': introductie over ZonezSource, de geschiedenis van het park en de aanleiding voor de Zoop. De Sprekers voor de Levenden introduceren de Zoop en doen een familieopstelling sessie met de studenten waarin we relaties tussen diverse agencies in het Amstelpark onderzoeken

▪ **Environmental Humanities seminar in Zoop Amstelpark**

Een groep VU studenten van het vak 'Environmental Humanities in the Field' (docent Katja Kwastek) verricht om de woensdag veldonderzoek in het park vanuit het Rietveld Huis. Zij leren de zoönomische methode kennen en doen zelf een nulmeting. Alice en Theun gingen tijdens lunch in gesprek met de studenten en Norbert Peeters, milieufilosoof, ontmoet de studenten voor een lezing en wandeling door het park. Onderzoeksprojecten worden opgezet – relaties rond bomen en de taal rond het park - waarvoor gesprekken worden gevoerd met bezoekers, tuinmannen, vrijwilligers van de heemtuin en ecologisch medewerkers.

▪ **Ecologische nissen**

Er worden in het kader van Club Eland geleid door Theun Karelse enkele dieren gebouwd waar parkbezoekers het park mee kunnen verkennen, als onderdeel van de zoönomische toolkit van het park. De aftrap was bij de kinderboerderij, waar twee enorme varkens recentelijk hun intrek hebben genomen. De gebouwde dieren

mogen van de diervverzorgers ook getest worden tussen de boerderijdieren. Besloten wordt om in elk geval een wild zwijn te bouwen en wellicht ook een wolf.

▪ **Zoop Amstelpark online**

Zone2Source heeft een Zoop Amstelpark button op de website gemaakt waar alle relevante documenten, introductie voor de Sprekers, en activiteiten van alle partner organisaties sinds de lancering te vinden zijn. Ook kunnen geïnteresseerden zich aanmelden voor een signal-groep, waar ook updates aangaande Zoöp Amstelpark worden gedeeld.

▪ **Gids voor de Zoop**

Zone2Source heeft samen met GroeneBuurten het plan opgevat om vrijwillige gidsen voor het Amstelpark op te leiden. GroeneBuurten doet dit al in het Vondelpark voor schoolkinderen. We slaan de handen ineen om het zoönomisch denken en werken onderdeel van de opleiding te maken voor het najaar en volgend jaar gidsen in het park te introduceren.

▪ **Kunst en relationeel ervaren**

Zone2Source heeft dit voorjaar tentoonstellingen, workshops, performances en debatten georganiseerd over onze relaties tot de Rijn en een programma waarin we onderzochten hoe we anders kunnen samenleven met wat we invasieve soorten noemen. Er is een plan rond immersieve technologie ingediend met Zone2Source als hoofdaanvrager samenwerking met diverse kunstenaars en partner organisaties als Naturalis en Artis. Dit sluit aan op het ontwikkelen van ervaringsplekken voor bezoekers van het Amstelpark.

Inzichten

We zijn bezig met plannen ontwikkelen hoe we Zoöp Amstelpark als leerplek zichtbaar kunnen maken voor parkbezoekers. Hoe merk je dat je Zoop Amstelpark binnenloopt. Hier hadden we al verder mee willen zijn en er moet nog meer overlegd worden hoe communicatie van Zoöp Amstelpark als leerplek voor de stad gezamenlijk opgepakt kan worden vanuit alle partners en wat er mogelijk is in het Amstelpark.

4. Doel: Hoe kunnen we zoönomische principes onderdeel maken van het monumentale Floriade-erfgoed?

Voortgang

- **Gesprek met monumenten**

Een ambtenaar van bureau Monumenten en Archeologie is in gesprek gegaan met de sprekers, Katja en Alice. Dit was een informatief en interessant gesprek over erfgoed met iemand die graag meedacht over ruimte binnen de gemeente om mee te denken. Alleen was deze persoon niet betrokken bij het Amstelpark noch bij groen erfgoed en gaan we daar nog naar op zoek. Het is soms lastig om de juiste persoon voor deze gesprekken te vinden, omdat er veel facetten van erfgoed samenkomen in het Amstelpark.

- **Symposium Zoop en erfgoed**

Dit najaar (1 oktober) wordt er een symposium georganiseerd over Zoöp en erfgoed met het Amstelpark als casus waarin we andere concepten van ecologisch en immaterieel erfgoed onderzoeken en de hedendaagse relevantie van monumenten. Hiervoor worden gesprekken gevoerd door Katja en Alice met erfgoeddeskundigen van de VU en UvA met wie dit samen georganiseerd wordt.

Inzichten

We zijn tot het inzicht gekomen dat het zoönomische gedachtengoed in relatie tot erfgoed een perfect thema is om op te focussen. Daarin lopen we niet vast in het uitleggen van het onderscheid met het werk van ecologen, maar raken wel aan veel belangrijke zaken om Zoöp Amstelpark een leerplek van de stad te maken. Door op een onderwerp te focussen i.p.v. heel veel zaken tegelijkertijd aan te pakken kunnen we meer gericht ruimten onderzoeken waarin sprekers een rol spelen.

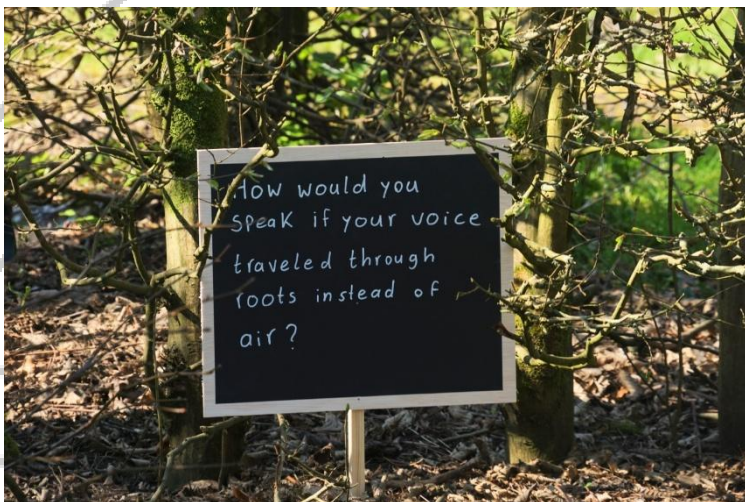
5. Doel: Aandacht voor rol van emoties en emotionele netwerk in het creëren van een zoönomische mindset

Voortgang

▪ School for MultiSpecies Knowledges

Zone2Source organiseerde de School for MultiSpecies Knowledges waarin 7 deelnemers gedurende 6 maanden 2x per maand bijeenkwamen om belichaamde methoden te onderzoeken waarmee we ons anders afstemmen op het leven om ons heen. In maart werd de afsluiting georganiseerd met een hele dag van activiteiten.

Kleine bordjes met vragen over meer-dan-menselijke relaties staan nog steeds in het park en leveren positieve reacties op van bezoekers. Een leuke vorm om mee verder te gaan in de Zoop.

▪ Aanvraag fonds voor Transformatieve Werkwijzen en Processen in klimaattransities

We hebben samen met de Vrije Universiteit 50.000 euro van het fonds voor Transformatieve Werkwijzen en Processen in klimaattransities van het KIN gekregen! Initiatief voor het aanvragen van dit fonds kwam van Katja Kwastek, en samen met de Sprekers, Alice, Katja en Klaas hebben we gebrainstormd over wat nuttig zou zijn om te onderzoeken in het kader van Zoöp Amstelpark, en de

ontwikkeling van de toolkit van het Zoönomisch Instituut. Na overleg bracht Anne in om de impact van emotionele netwerken te onderzoeken in de context van de transitie naar zoönomisch denken en doen. Klaas was hierin erg geïnteresseerd omdat emotionele dynamieken een grote rol spelen in transitie en dit een dimensie is die tot nog toe niet werd meegenomen in het evalueren van het succes van een zoöp.

- Er zijn student-assistenten aangenomen om bij het onderzoek naar emotionele dynamieken in besluitvorming te onderzoeken

- Anne geeft 26 juni als spreker voor de levenden college bij de VU over de visie achter het project

▪ Bosbaden

In april en mei werden 3 bosbaden gegeven in het Amstelpark georganiseerd vanuit de VU. Op 14 april gingen docenten die de cursus A Broader Mind in Practice volgden naar het Amstelpark om zich in te bedden in het thema 'groei'. Deze cursus werd gegeven door Jaro Pichel en Wouter Buursma, Op 7 mei faciliteerde Hans Ossebaard voor het eerst samen met Katinka Quintelier een bosbad voor docenten en probeerden ze het thema 'circulariteit' uit. Op 12 mei gingen studenten uit de Honours Course 'the Happiness Experiment' naar het Amstelpark. Deze cursus werd gegeven door Jaro Pichel. Tijdens deze bosbaden werd ook geëxperimenteerd met het vertegenwoordigen van leven. Deelnemers werden uitgenodigd de rol van spreker voor de levenden op zich te nemen. In totaal hebben 21 mensen minstens één van deze bosbaden in het Amstelpark gedaan.

